

Leeuwarden, 22 januari 2022

Geacht College van B & W,

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Actiegroep Stop Houtrook Nu en de *Beweging Friezen voor Frisse Lucht* zien weinig urgentie in de aanpak van houtrook in Leeuwarden. Ten onrechte. Het is algemeen bekend dat luchtvervuiling een hoge ziektelast kent: voortijdige sterfte, verlies aan levenskwaliteit door chronische ziekten en een slechte start met levenslange gevolgen voor kinderen.

Houtrook is luchtvervuiling op een plek waar iedereen veilig zijn moeten zijn: in de wijk of thuis. En de uitstoot is dicht bij het ademniveau, waardoor we de schadelijke stoffen relatief onverdund inademen. Schoolpleinen, schoolroutes en speelplekken zijn allerminst rookvrij, ondanks het bordje Rookvrije Generatie.

De sluipmoordenaar, houtrook, heeft vrij spel en de gemeente Leeuwarden houdt een verantwoordelijkheidsvakantie.

De WHO was al heel duidelijk in 2015: géén houtstook in dichtbevolkte gebieden. De wetenschap is ook heel duidelijk: roet bereikt de foetus. Grote artikelen met foto's in de kwaliteitskranten waarvan je mag verwachten dat politici en beleidsmakers die lezen. Houtrook bevat veel roet. Houtstook is inmiddels ook de grootste fijnstofbron in Nederland. Advieswaarden voor fijnstof worden steevast verscherpt en het is niet te verwachten dat die trend in de toekomst verandert.

Volksgezondheid; het zou topprioriteit moeten zijn! Net als het voorkomen van polarisatie in woonwijken. De typische *Friese Mienskip* bezwijkt onder burenruzies, tussen stokers en hun buurtgenoten. Politici hebben een taak op volksgezondheid en daarvoor is het soms nodig om impopulaire maatregelen te nemen. Wij vragen dan ook om politici met moreel leiderschap die kiezers overtuigen dat je soms iets wat je koesterde toch moet laten, om later veel winst te boeken. En goed nieuws: er zijn gezellige en gezonde alternatieven, zoals bio-ethanolhaarden, waterdamphaarden en elektrische haarden.

Van een aanpak van houtstook wordt iedereen beter. Zelfs de stoker en zijn huisgenoten, want die ademen de hoogste doses aan schadelijke stoffen in.

Stop Houtrook Nu en *Friezen voor Frisse Lucht* geven in het bijgevoegde document een antwoord op de vraag welke oplossingen een gemeente snel kan realiseren. Begin morgen nog, het is al vijf over twaalf. Het probleem wordt elke dag alleen maar groter. Daarom: Stop Houtrook Nu.

Actiegroep *Stop Houtrook Nu* i.s.m. *Friezen voor Frisse Lucht*.

Welke oplossingen kan een gemeente snel nemen?

- **1. juiste voorlichting geven en schakel over op een beleid van houtstook ontmoedigen.**

Kernboodschap: houtstook is voor iedereen altijd schadelijk, ook bij kortdurende blootstelling.

Ondersteunend argument: Houtstook staat een gezond leefpatroon in de weg:

- Het belemmert optimaal ventileren, noodzakelijk voor een gezond binnenklimaat en ter voorkoming van coronabesmettingen. Luchten tijdens het slapen bevordert daarnaast de kwaliteit van de nachtrust.
- Houtstook is een extra drempel bij gezonde gewoonten als ommetjes, fietsen of sporten in de buurt.
- Tijdens een hittegolf is het belangrijk om goed te kunnen koelen en ventileren, zeker voor kwetsbare groepen als ouderen en chronisch zieken. Niet voldoende kunnen koelen kan zelfs dodelijk zijn. In de zomer zijn het vuurkorven, hot tubs, tuinhaarden en houtgestookte BBQ's die dit verhinderen.

Ondersteunend argument: Er zijn gezonde alternatieven.

- Vooral de elektrische haard is met zijn steeds realistischer vlammen spel in opkomst.
- Ook de bio-ethanol haard, de haard op gas c.q. butagas dragen bij aan een betere luchtkwaliteit in de buurten.

Dus geen stooktips*, en in het verlengde daarvan stookcursussen:

- Die gaan er ten onrechte vanuit dat 'verantwoord' stoken' mogelijk is. Maar dat is 'fake news'. De focus moet liggen op gezond en verantwoord ademen.
- Gezondheid is steeds vaker breed gedefinieerd, zoals in het recente regeerakkoord: ook een gezonde leefomgeving wordt daaronder inbegrepen. Houtrook is hiermee onverenigbaar.
- Stookcursussen blijken vooral de economische belangen van een bedreigde branche te dienen. En dat is niet de taak van een gemeente, het zorg dragen voor de volksgezondheid is dat wel.

- **2. Geen moties of maatregelen met 'schijnoplossingen' als filters of subsidies op Ecodesignkachels**

Schijnoplossingen kosten de stokers geld en verergeren en verlengen de discussies tussen stokers en buurtgenoten. Subsidies aan stokers bevorderen de ongelijkheid tussen burgers: er zijn nooit subsidies voor buurtgenoten die moeten investeren in luchtreinigers, aanpassingen aan huis, extra zorgkosten, juridische bijstand of verhuizingen. Het was toch altijd de vervuiler betaalt?

Nog belangrijker: schijnoplossingen verlengen de houtrookproblematiek met jaren. Een geplaatste kachel gaat gemiddeld 15 jaar mee.

Filters

Filters werken niet optimaal, gaan tijdens het gebruik in effectiviteit nog verder achteruit en moeten op tijd worden vervangen. Wie controleert dat? De stoker denkt 'goed' bezig te zijn en gaat vaak juist meer stoken: het reboundeffect.

Ecodesignkachels

De Ecodesignkachel is voor de kachelbranche een interessante vervangingsmarkt. Maar zelfs op papier is deze kachel al veel te vervuילend voor ons lichaam. Bij houtkachels is net als bij diesels de kloof tussen laboratoriumwaarden en praktijkwaarden groot. Op dit moment is er sprake van een hele grote affaire in de VS en Canada met gesubsidieerde EPA-gecertificeerde houtkachels die veel meer vervuilen dan wettelijk toegestaan. Vervangingsprogramma 's van houtkachels voor modernere versies werken in de praktijk niet. Wat wél blijkt te werken is het vervangen van houtkachels voor elektrische haarden. In Launceton (Tasmanië) zien medici jaren later nog steeds de positieve effecten ervan.

Subsidie rookkanalen verwijderen/geen rookkanalen in nieuwbouw:

In principe een goede maatregel maar in de praktijk blijken daar haken en ogen aan te zitten. Het is niet altijd juridisch goed geregeld in bijvoorbeeld koopcontracten in (nieuwbouw)wijken, waardoor in de loop van de tijd weer kachelpijpen op de daken verschijnen of simpelweg een muur wordt opengebroken voor rookafvoer. Als daar niet streng op gehandhaafd wordt, werkt het aanstekelijk om toch te gaan stoken.

Huurwoningen

Corporaties die woningen verhuren, hebben een verschillend beleid in het wel/niet toestaan van houtkachels. Een gemeente kan met die organisaties in gesprek gaan om in het huurcontract houtstook uit te sluiten.

- **3. Het gebruik van de APV voor het direct beperken van houtstook**
 - Het verplichtend verklaren van de Stookwijzer (code rood) en het Stookalert
 - Geen houtstook als hoofdverwarming en stooktijden vastleggen. (Vergelijk geluidsoverlast)
 - Neem woonoverlast door houtstook op in de APV: <https://vng.nl/nieuws/wet-aanpak-woonoverlast-vng-maakt-modelbepaling-apv>
- **4. Burgers betrekken bij de luchtkwaliteit door fijnstofmeters te subsidiëren cq te faciliteren.** Fijnstofmeters zijn relatief goedkoop en het RIVM heeft daarvoor een speciaal project Samen meten. Ook de Stichting HoutrookVrij geeft adviezen hoe burgers kunnen meten: [mail meten@houtrookvrij.nl](mailto:meten@houtrookvrij.nl) Leden van Stop Houtrook Nu en Friezen voor Frisse Lucht hebben ervaring met het opzetten van luchtmeetnetten in Barneveld, Leeuwarden en Woudenberg. Een lokaal netwerk van fijnstofsensoren is ook heel educatief voor scholen.

Bronnen:

***Het failliet van de stooktips:**

Uit WOB-documenten over het ontstaan van de stooktips, waarbij het RIVM en verschillende GGD's adviseerden, blijkt dat een GGD voortdurend benadrukte: verantwoord stoken bestaat niet. Dit standpunt is niet in het voorlichtingsmateriaal terechtgekomen dat via InfoMil aan gemeenten beschikbaar wordt gesteld.

Onlangs moest het RIVM naar aanleiding van Kamervragen toegeven dat er beperkte literatuur beschikbaar is over de relatie tussen stookgedrag en emissie. De gezondheidskundige aspecten ervan zijn voor het RIVM onduidelijk. Dit betekent het feitelijke failliet van de stooktips.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/11/09/bijlage-rivm-reactie-op-kamerstuk-30175-nr-382-stand-van-zaken-houtstook>

WOB-documenten zijn in het bezit van leden van de actiegroep Stop Houtrook Nu.

***Ecodesign en ultrafijnstof**

Ultrafijnstof:

<https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2021/09/15/risicos-van-ultrafijnstof-in-de-buitenlucht>

<https://houtrookvrij.nl/2019/12/14/moderne-pelletkachel-stoot-evenveel-ultrafijnstof-uit-als-houtkachel/>

<https://eeb.org/library/where-theres-fire-theres-smoke-emissions-from-domestic-heating-with-wood/>

EEB is een samenwerkingsverband van Europese milieuorganisaties. Net als Stichting Houtrookvrij meten zij dezelfde verontrustend hoge ultrafijnstofwaarden bij een Noors keurmerk, vergelijkbaar met Ecodesign. Dit is 5x hoger dan wat TNO bij Schiphol heeft gemeten!!!

<https://www.parool.nl/amsterdam/tno-rapport-hoge-concentraties-ultrafijnstof-op-schiphol-alarmerend~b46b0226/>

<https://www.theguardian.com/environment/2021/oct/22/pollutionwatch-the-solvable-problem-of-home-wood-burners>

Ecodesign: Stichting HoutrookVrij doet aan professioneel verantwoorde ultrafijnstofmetingen. Meer informatie via : meten@houtrookvrij.nl

Nuttige informatie voor gemeenten:

Overzicht van aanpak houtstook in andere gemeenten : <https://houtrookvrij.nl/nederlandse-initiatieven/>